

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Кафедра цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Всеукраїнський громадський дитячий рух «Школа безпеки»

**ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ**

Матеріали
IV Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції
(20 квітня 2018 року, м. Київ)

КИЇВ – 2018

УДК 355.58
ББК 68.69
П78

Редакційна колегія:

Шмалей С.В. – доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор);
Володченкова Н.В. – кандидат технічних наук, доцент;
Виноградчий В.І. – доктор економічних наук, професор;
Гвоздій С.П. – доктор педагогічних наук, доцент;
Дашковська О.В. – кандидат хімічних наук, доцент;
Крутов В.В. – доктор юридичних наук, професор;
Мазена М.А. – доктор медичних наук, професор;
Литвиновський Є.Ю. – кандидат педагогічних наук, ст. науковий співробітник
Редька І.В. – кандидат біологічних наук, доцент;
Слюсаренко Н.В. – доктор педагогічних наук, професор;
Філіповський О.В. – кандидат технічних наук, ст. науковий співробітник
Постолатій Т.О. – відповідальний секретар.

Затверджено до друку Організаційним комітетом ІV Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України»

Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Матеріали ІV Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. – 153 с.

Матеріали конференції висвітлюють результати різноспрямованих теоретичних і прикладних досліджень в сфері цивільного захисту, розкривають сучасний стан, напрями та перспективи розвитку освіти в галузі цивільної безпеки та формування культури безпеки життєдіяльності.

УДК 355.58
ББК 68.69
П78

© Автори статей, 2018
© НПУ імені М.П. Драгоманова

Адсорбційна технологія

В основі процесу адсорбційного розділення газових середовищ лежить явище зв'язування твердою речовиною, званім адсорбентом, окремих компонентів газової суміші. Таким чином, регулювання процесу поглинання газів і регенерації адсорбенту відбуваються шляхом зміни тиску та (або) температури.

Кріогенна технологія

Принцип роботи кріогенних установок заснований на зріджуванні газів і подальшому їх поділу завдяки відмінності температури кипіння його компонентів.

Мембранна технологія

Основою мембранної технології поділу газів є мембрана, що складається з пористого полімерного волокна з нанесеним на його зовнішню поверхню газорозподільного шару. Пористе волокно має складну асиметричну структуру, щільність полімеру зростає в міру наближення до зовнішньої поверхні волокна за допомогою якої відбувається поділ газів. Існуючий рівень розвитку технології дозволяє виробляти полімери, які забезпечують високу селективність при поділі різних газів, що відповідно забезпечує високу чистоту фільтрації газоподібних продуктів.

На основі цих технологій можна запропонувати наступні пропозиції щодо підвищення ефективності очищення викидів шкідливих речовин:

- обов'язкове встановлення пиловловлювачів та фільтрів на підприємствах нафтопереробної та хімічної промисловості ;
- регулярне спостереження та контроль за рівнем викидів;
- встановлення персональної відповідальності керівників підприємств та контролюючих органів.

ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПОЛЬОВИХ ПРАКТИК

Русанов М.Г. (SSL-D), Тетьоркіна В.А.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

rusmish@ukr.net

Охорона навколишнього середовища найактуальніша проблема сьогодення. В умовах загострення проблем взаємодії людства й природи перед сучасною педагогічною наукою та практикою постає низка невідкладних завдань, пов'язаних з необхідністю виховувати молоде покоління не у згубній традиції якомога більше брати від природи, а у шанобливому ставленні до всього сущого, що споконвіку притаманне українському народові.

Проведення щорічних навчально-польових практик у загадковому куточку Харківської області, під час яких студенти мають змогу не лише краще засвоїти теоретичний матеріал, а й оздоровити свій організм, навчитися зберігати та захищати навколишнє природне середовище.

Специфіка практики полягає в тому, що під час її проходження у студентів є можливість спостерігати природні об'єкти, процеси, явища у динаміці і здобувати більш повне уявлення про їх взаємозв'язок, формувати екологічне мислення.

Навчально-польові практики проводяться у літній період, як правило, вони є комплексними.

Практика включає три етапи: підготовчий, експедиційно-польовий і заключний.

1. Підготовчий період розпочинається до початку терміну польових спостережень та досліджень і включає навчально-методичну підготовку;

а) ознайомлення студентів з метою і завданням практики, методам і прийомам роботи з обладнанням для польових досліджень;

б) попереднє вивчення програми практики і її маршруту, а також район практики за літературними та картографічними матеріалами

Окрім цього цей період підготовки включає:

а) інструктаж керівником студентів стосовно правил і норм поведінки в природі під час проведення красназавчої практики;

б) ознайомлення студентів з інструкціями по техніці безпеки та охорони праці;

в) розподіл обов'язків між студентами в групі на період практики;

г) вирішення низки організаційних питань.

Технічна підготовка включає добір навчальних матеріалів і обладнання для проведення практики.

2. Експедиційно-польовий період включає час від моменту виїзду студентів до моменту повернення. Він передбачає: – розгляд раціональних підходів до використання природних ресурсів, окремо до рідкісних та зникаючих рослин; – розпізнавання і збір лікарських рослин та створення бази даних фактичного матеріалу про ці рослини; – діагностичні ознаки лікарських рослин; – умови вирощування, збирання, сушіння та зберігання дикорослих та культивованих лікарських рослин.

3. Заключний етап передбачає необхідну обробку зібраних матеріалів і підведення підсумків практики на узагальнюючих конференціях.

Нормативні акти встановлюють загальні умови проходження практики. В першу чергу положення про проходження практики, що визначає порядок та місця проходження практики, організацію керівництва та звітності.

Проходження практики регулюється законом України «Про вищу освіту» та Положенням про проведення практики студентів ВНЗ України затвердженого Наказом МОН №93 від 08.093р.

Програма практики (яка містить мету і завдання практики) – це основний організаційно-методичний документ, що регламентує проходженням практики і затверджується на основі стандартів вищої освіти. Саме програма визначає зміст практики.

Аналізуючи Положення та програми практики можна скласти типовий перелік осіб та структурних підрозділів відповідальних за її проходження.

Безпосередньо відповідальним за проходження практики є її керівник від академії, який повинен підготувати направлення студентів на практику, надати їм необхідну документацію, прийняти від них звітність. Керівник практики також має право контролювати забезпечення відповідних умов проходження практики, відвідуваність, виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку на базах проходження.

Відповідальними особами поза ВНЗ є загальний та безпосередній керівники практики.

Загальний керівник – проводить інструктаж студентів з охорони праці і техніки безпеки, призначає безпосередніх керівників практики, відповідальних за охорону здоров'я, доводить до студентів програму практики.

Безпосередній керівник – забезпечує необхідні умови на робочому місці студента, контролює дотримання студентом правил техніки безпеки та охорони праці, має при собі дорожню аптечку першої допомоги, веде облік відвідування, візує щоденник проходження навчального процесу, надає характеристику за підсумками проходження практики.

Керівники практики повинні бути добре обізнані з законодавством про охорону праці, охорону природи, Червоною книгою України, щоб не завдати шкоди природі. Всі трудові відносини зі студентом регламентуються трудовим законодавством України. Це в першу чергу важливо для визначення тривалості робочого часу студента. Він не може перевищувати **24 години на тиждень** для студентів віком від **15 до 16 років, від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень**, для повнолітніх – не більше **40 годин на тиждень**.

До навчально-польової практики допускаються студенти, які пройшли обов'язковий медичний профілактичний огляд відповідно до Положення про медико-педагогічний контроль за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і

науки України від 20.07.2009 № 518/674, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.08.2009 за № 772/16788, та не мають протипоказань щодо стану здоров'я, у яких визначені рівень фізичного розвитку і група для занять фізичною культурою.

Організація медичного обслуговування студентів здійснюється відповідно до чинного законодавства. (Рекомендації щодо порядку організації екскурсійних поїздок організованих груп учнівської та студентської молоді: Лист Міністерства освіти та науки України від 24.04.2010 № 1/9-289 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua>).

При цьому керівники повинні бути добре ознайомлені зі складовими охорони праці – виробничою санітарією та правилами надання першої долікарської допомоги, виробничою безпекою, пожежною безпекою на території де проводиться навчально-польова практика, повинні визначити наявність небезпечних та шкідливих чинників під час здійснення польових спостережень, обізнані нормативно базою, правилами захисту від їхньої негативної дії.

На території, де проводиться навчально-польова практика, на видному місці слід розмістити план евакуації студентів на випадок пожежі згідно з НАПБ В.01.050-98/920 зі схемою виведення груп учнівської навчально-виховного процесу з території.

Залежно від місця практичних робіт (ліс, поле, річка) зі студентами проводяться відповідні інструктажі згідно до затверджених інструкцій. Інструкції розробляються відповідно до «Положення про організацію охорони праці учасників навчально-виховного процесу», затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 № 563.

Аналіз фактів травматизму підтверджує вирішальну роль викладача у створенні передумов формування травмонезбезпечних ситуацій. Значна кількість їх відбувається через суб'єктивні причини, пов'язані з особистістю людини, її поведінкою. Врахування індивідуально-особистісних характеристик має велике значення у створенні безпечних умов праці. Звичайно, людина, яка працює в хворобливому стані, наражається на небезпеку значно більше, ніж здорова.

Крім того, людина може робити помилкові дії через стомлення, викликане великими фізичними (статичними й динамічними) перевантаженнями, розумовим перенапруженням, перевантаженням аналізаторів (зорового, слухового), монотонністю праці, стресовими ситуаціями, хворобливим станом. До травми може призвести невідповідність анатомо-фізіологічних та психічних особливостей організму людини характеру виконуваної роботи. Травмування і хворобливий стан студентів може бути пов'язаний з недостатньою обізнаністю про отрути живих організмів (фітотоксина, зоотоксина).

До головних причин нещасних випадків при проведенні навчально-польової практики відносяться незадовільний стан місць занять і невідповідність умов їх проведення, відсутність спеціального одягу й екіпірування, невідповідність робочого одягу сезону; порушення правил навчально-польової практики; недостатня організація навчально-польової практики; незадовільний стан, утримання та підготовки місць занять, наявність сторонніх предметів на місцях занять; невірна методика проведення навчальних занять або її порушення, порушення правил охорони праці, відсутність медико-педагогічного контролю за здоров'ям осіб, що займаються навчально-польовою практикою; недостатня виховна робота, несприятливі метеорологічні умови та ін.

Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, що сталися з учнями та студентами навчальних закладів під час навчального – виховного процесу, трудового чи професійного навчання у навчальному закладі, визначається Міністерством освіти та науки України (Постанова № 429 від 30 жовтня 1993 року). ДСТМУ 2293 – 00.ССБП дає чітке визначення поняття «виробничий травматизм» і пов'язаних із ним термінів і понять.